

הניזקין פרק חמישי גיטין

ג.

עין משפט נר מצוה

יג א מיי פכיה מהל' מלוה וזיה הל' ג ד ופי"ו מהל' חסות הל' ט סגנו עשין דז ומח טושי"ע ח"מ ס' קטנ ספק א ב וטושי"ע ח"ע סימן קכ ספק ו:
 יד ב מיי שס סגנו עשין מח טושי"ע ח"ע שס: **בז** ג טושי"ע ח"מ סימן קכ ספק יח:
 מז ד מיי פ"ח מהל' סקי ממון הל' יא סגנו עשין טו טושי"ע ח"מ ס' קכ ספק כא וסימן מט ספק ג:

פסקי ר"ד

קבלן (דמלוה היה) (דבעלן) חוב דברי הכל משתעבד קבלן דכתובה וערב דמלוה אתפליגו איכא למי"א דלית ליה נכסים ללוה משתעבד איכא למאן דאמר אי אית ליה נכסים ללוה משתעבד והלכתא בכלהו משתעבד אצ"ג דלית ליה לבר מערב דכתובה דאצ"ג דאית ליה לא משתעבד מ"ט מצוה הוא דעבד ולא מירי אחסריה: אמר מר זוטרא בר רב נחמן שמייה דרב נחמן שטר חוב היוצא על היחידים אצ"ג שכתוב בו ששב אנו גובה אלא מן היחידים והכי נמי סבר אביי ורבא פליגי עליה ואמר גובה מן השכתוב כפי תנאו ועד כאן לא פליגי אלא כשהתנה זה התנאי על עצמו בחיוב דרב נחמן סבר על עצמו הויעיל תנאו אבל מיתמי לא גבי אלא בדיניהו מן היחידים ורבא סבר כיון דמיניה גבי עידיה מאורייתא כפי תנאו הי"ה הכי נמי (גבה) מן היחידים אבל אם כתב לו שיגבה ממנו מן העידיה בחיוב ובמותו הכל לפי עכשיו ואחרי מותו: וברין זה משנה הרב שיטתו. והלכתא כרבא דק"ל כל אביי ורבא הלכתא כרבא בר מיע"ל ק"מ: אין נפרעין מן היחידים וכי בעי רבי איבו בר אמי יתומים שאמרו קטנים או אפילו גדולים ואסיק תלמודא והלכתא

קבלן דבעל חוב תרמי לחיובא איכא חדא דקבלן הוא ועוד דחסריה ממונה: **מעיקרא דסקנתא** משורש טעם התקנה דקמי מפני מה כתובה בזיבורית יותר משהאיש כו': **היוצא על היחידים** שזוה אביהם: **שכתוב בו שכת** שהתנה עם דלא מהני תנאה לגבי יתומים דהא סתם בעל חוב צבינונית ולגבי יתמי להוציא. **לפרוע: פחות שכתובים** שמרזנו לא יפרע עדיית: **כיון דדיניה מדאורייתא צעדיית** שהרי שיעבדה לו ונעשה קרקע זו ערב למלוה וערב משתעבד מה"ת: **דכתיב אנכי אערבנו** (בראשית מג): **גגון שהיה ויבורים זו של מוזיק עידיהם של ניזוק** דמדאורייתא מיהא גבי: **ור' ישמעאל היא** דלאמר מדאורייתא צדיק שיימיני ומפני מיקון העולם אמור רבנן צדיקים שיימיני כדתנן במתני' וגבי יתמי אוקמוה אדאורייתא: **לאו אף על גב דכתיב עידיהם צעטרא** ומיזבתא דרבא: **מאי עידיהם** דהא דאצ"ג דכתבה צעטר הלואה אינו גובה ממנה כגון דשפאי עידיהם לאחר הלואה קפסה מלפניו שאינו יכול לגבות הימנה כגון שנטלוה מסיקין או שגדפה או שטפה נהר דצטיל ליה תנאיה דמהשתא הו"ל להאי בעל חוב לגביה ויבורית מדאורייתא ומשום שלא תגעול דלת אמור רבנן צינונית וגבי יתמי אוקמוה אדאורייתא: **וכדכבא** דלאמר דהיכא דשפאי עידיהם אול ליה דיניה: **הויק ויבורים גובה** דמי נזקו מן העידיהם של מוזיק ואפילו נפרע עידיהם לר"ע מדאורייתא ולרבי ישמעאל מדרבנן: **שפאי עידיהם** לאחר היק ועדיין יש לו עידיהם וצינונית ויבורית אלא שזו היתה יפה מנאור: **גובה מן הבינונית** דאול ליה דיניה דא"ל הא"ך נסתמפה שדך ומולך גרס וצדין הוא דנדחיה אלא ויבורית אלא מפני תיקון העולם הוא: **וגבי יתמי אוקמוה כו'** לאו אדרבא קאי אלא "אדתנא ר"א מיתאיה: **תקנתא הוא דעבוד רבנן** לחוס על היחידים להעמידם על דין תורה שיהא זה טורח ומוכר את היבורית שאין להם מי יטרח בשבילם: או **דילמא** לאו תקנתא הוא אלא דינא הואי לאוקמינהו אדאורייתא שדינו צביבורית דטעמא מאי אמרי דיניה צבינונית משום נעילת דלת הלכך אי נמי לא מיתקני רבנן למיגבי מיתמי צינונית אין כאן נעילת דלת דלא מסיק אדעתיה האי מלוה לנעול דלת וליחוש דילמא מיית ליה ונפלי קמי יתמי ומגבו ליה ויבורית ואי טעמא הכי הוא אפילו גדולים נמי דינין כן: **לשבושה** לענין שאמרו חכמים ה"ה הצ"ה לפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבושה ואפילו הוציא שטר דאי הוה אבוהו דיתמי קיים דלא פרעתין ומשבעינין ליה כדאמרין צבינונית (דף מה). והשתא אנו טענין פריעה אבוה אי לא אכל לענין ויבורית אימא לך דטעמא משום דחסו רבנן עליהו להעמידם על דין תורה הוא וקטנים אלא גדולים: **במקום**

מצוה הוא דעבד ור"א מירי חסרה. תרמי צענין אכל היכא ללא מלוה עבד ולא חסרה כגון שנעשה ערב לאחר הגשואין או צ"ע עבד מלוה וחסרה משתעבד: **פחות שבבאים**. וה"ה כשכח ליתן לו קרקע נותן לו פחות שצקרקעומו דהיינו ויבורית אכל פחות שכתובים היינו מיטב כדאמרין צפ"ק דצ"ק (דף קז): **דכל מיני מיטב הוא:** **כיון דדיניה מדאורייתא בעידיה** נראה * **דסכר** * **שעבודא** דאורייתא דאי דרבנן אצ"ג דמיניה דיניה דיניה מדאורייתא צעדיית מיתמי היא צביבורית כיון דמדאורייתא לא גבי כלל ומר זוטרא ואביי דסכרי מיתמי מויבורית כ"ך לומר דקסכרי שעבודא לאו דאורייתא כדפרשין צמתיתין דאי לאו הכי מאי טעמא אפקעוה רבנן? אי נמי לא פלוג רבנן ציתמי: **מאי עידיה שפאי עידיה** פירש בקונטרס מאי עידיה דקמי הכא דאצ"ג שכתבה צעטר הלואה אינו גובה ממנה כגון דשפאי עידיהם אחר הלואה קפסה מלפניו שאינו יכול לגבות הימנה כגון שנטלוה מסיקין או שגדפה או שטפה נהר דצטיל ליה תנאיה ומשתא הוה ליה להאי בעל חוב לאצ"ג ויבורית מדאורייתא ומשום נעילת דלת אמרו צבינונית וגבי יתמי אוקמוה אדאורייתא וכדכבא דלאמר היכא דשפאי עידיהם לאחר היק ועדיין יש לו עידיהם צינונית ויבורית אלא שזו היתה יפה מאלד גובה מצינונית דאול ליה דיניה דלאמר ליה הא"ך נסתמפה שדך ומולך גרס ומשום לר"ת דמאי עידיה שפאי עידיהם שסותר הא דקא אמר מאי ליה דכתב עידיהם צעטר ולפי הקונטרס הוה ליה למימר הכא צמאי עסקין צשפאי עידיהם ועוד * עידי עידיהם מאן דכר שמה ועוד דפירש הקונטרס שאם נתקלקל עידי עידיהם לא יגבה מן העידיהם הנשאלת אם כן הורעת כחן של ניזקין אלא צינונית דכי לאו גוונא פריך צפ"ק דצ"ק (דף קז): **דלית ליה צשל עולם הן שמיין גבי ראובן שמכר כל שדותיו לשמעון** * ואם כן מאי עידי עידיהם שייך הכא דלענין עידיהם דעלמא לא גבי מיניה ומפרש רבינו חס מאי עידיהם שפאי עידיהם כמו וכל שפייס מרעיתם (ישעיה מט) **דלךך שדות הטובות שאלל הנהר שסוף השדה שעל שפת הנהר ממש עומד למרעה צהמות וגריע מויבורית מפני שהנהר שוטף תמיד מה שזורעים שם ואפילו הן עידיהם דקתני צביבורית היינו אפילו הן שפאי עידיהם אותה קרקע שמגבין יתומין אף על גב דגרעי מויבורית * וכדכבא דלאמר הויק ויבורית גובה מן העידיהם אכל הויק שפאי עידיהם שהעמיד שם צהמותיו לרעות גובה מן הבינונית דלא חשיב נזקין דלהכי קיימי"ה אלא הוה ליה כבעל חוב אצ"ג דהעמיד שלא מדעת הצעלים: **יתומין****

קבלן דבעל חוב דברי הכל משתעבד ערב דבעל חוב וקבלן דכתובה פליגי איכא למי"ד אצ"ג דלית ליה נכסי ללוה משתעבד ואיכא למאן דאמר אי אית ליה משתעבד אי לית ליה לא משתעבד * והילכתא בכולהו אצ"ג דלית ליה משתעבד * בר מערב דכתובה דאצ"ג דאית ליה לא משתעבד מאי טעמא מצוה הוא דעבד ולא מירי חסרה אמר רבינא ת"ש מעיקרא דתקנתין יותר ממה שהאיש רוצה לישא אשה רוצה לינשא ואי ס"ד מיתמי האי משום דיתמי הוא תיובתא דמר זוטרא תיובתא: אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן משמיה דרב נחמן ג'שמו"ח היוצא על היתומין אצ"ג שכתוב בו ששב אינו גובה אלא מן היבורית אמר אביי דתדע דבע"ה דיניה בבינונית ומיתמי בויבורית א"ל רבא הכי השתא בעל חוב דיניה מדאורייתא בויבורית כדעולא * דאמר עולא דבר תורה בעל חוב בויבורית שנאמר בחוק תעמוד והאיש וגו' מה דרכו של איש להוציא פחות שבכלים ומה טעם אמרו בע"ה בבינונית כדי שלא תגעול דלת בפני לויין וגבי יתמי אוקמוה רבנן אדאורייתא אלא הכא כיון דיניה מדאורייתא אפילו מיתמי נמי בעידיהם ולר"ב והתני אברם חוזהא אין נפרעין מנכסי יתומין אלא מן היבורית דאפילו הן ניזקין והא ניזקין דינן מדאורייתא בעידיהם הכא כמאי עסקין כגון שהיתה עידיהם דניזק בויבורית דמוזיק ורבי ישמעאל היא דאמר מדאורייתא בדניזק שיימיני ומפני תיקון העולם תקינו רבנן בדמוזיק וגבי יתמי אוקמוה רבנן אדאורייתא איני והתני * רבי אליעזר ניותאה אין נפרעין מנכסי יתומים אלא מן היבורית ואפילו הן עידיהם מאי אפילו הן עידיהם לאו אצ"ג דכתיב עידיהם בשטרא לא מאי עידיהם שפאי עידיהם דאמר רבא הויק ויבורית גובה מן העידיהם שפאי עידיהם גובה מן הבינונית וגבי יתמי אוקמוה רבנן אדאורייתא: אין נפרעין מנכסי יתומים אלא מן היבורית: בעי רב אהדבוי בר אמי יתומים שאמרו קטנים או אפילו גדולים תקנתא היא דעבוד רבנן גבי יתמי לקטנים עבוד רבנן לגדולים לא עבוד רבנן או דלמא משום דלא מסיק אדעתא דמלוה דמית ליה ונפלי נכסי קמי יתמי דהוה ליה נועל דלת הלכך אפילו גדולים נמי ת"ש * דתני אביי קשישא יתומין שאמרו גדולים ואצ"ג לומר קטנים ודלמא הני מילי לענין שבועה דגדול במילי דאבוה בקטן דמי אבל לענין ויבורית לא והלכתא יתומין

תומים שאמרו. הצ"ה לפרע מהם לא יפרע אלא בשבושה. אף גדולים אמרו (כתובות ד). איכא למי"ד. איכא למימר אמרתי פלגי כהא מילתא ושמעתייהו לא תפרש בגמ' (דש"ס ב"ב קע"ד). כי לית ליה נכסי לא משתעבד. דלא גמר צבלי לשעבד נפשיה ואינו אלא פטומי מילי שרא להפסיד. (שם). מצוה הוא הוה המשך שיימיני אין דעמו לפירוט ספרות אכל מתניין לוונן שעי' ערבות זו מתקלן ולא מירי חסריה לאשה דהא טע למיזב טן דז ולטונתה נמכין. (שם). ולא מירי חסריה. אלא הלואה כלום משלה. (ע"ל ח"ס).

תורה אור השלם

1. בחוק העמוד והאיש אשר אהב נשאה בו יוציא אל"ך את הקעובט החפז: דברים כד יא

גליון הש"ס

תוס' ד"ה כיון וכו' הדבר שכתובא דאורייתא. ע"י פסחים דף ס"א ע"א תוס' ד"ה יושנו:

מוסף רש"י

יתומים שאמרו. הצ"ה לפרע מהם לא יפרע אלא בשבושה. אף גדולים אמרו (כתובות ד). איכא למי"ד. איכא למימר אמרתי פלגי כהא מילתא ושמעתייהו לא תפרש בגמ' (דש"ס ב"ב קע"ד). כי לית ליה נכסי לא משתעבד. דלא גמר צבלי לשעבד נפשיה ואינו אלא פטומי מילי שרא להפסיד. (שם). מצוה הוא הוה המשך שיימיני אין דעמו לפירוט ספרות אכל מתניין לוונן שעי' ערבות זו מתקלן ולא מירי חסריה לאשה דהא טע למיזב טן דז ולטונתה נמכין. (שם). ולא מירי חסריה. אלא הלואה כלום משלה. (ע"ל ח"ס).

מוסף תוספות

א. אם נעשה ערב לכנסי צאן ברזל בשעת נישואין. (ד"ה ינין). מוס' ה"ה. ב. רבא. מוס' ה"ה. ג. [אלא] שיעבדו דאורייתא וכל תנאי שבממון קיים. ר"ש סימן ג. ד. זכות המלוה. ר"ש סימן א. ב. כיון דה"ה לניזקין. מוס' לעיל שם השור דייניהם בכל מקום לגבות מהן מן היבורית. ר"ש שם. 1. [ד]הויק ויבורית גובה מן העידיהם פירש רש"י עידי עידיהם וקרה. מוס' ה"ה. 1. [ד]גבי יתמי אוקמוה רבנן אדאורייתא מדאורייתא דרבן להוציא פחות שבכלים ואפי' דבורי ויבורית ולא מיתמי מרבא אלא לפרש לשון שפאי. מוס' ה"ה. 1. לרעות שם בהמות של כל אדם והבעלים נוטלין שכר ולהכי לא קתני שפאי עידיהם דאפי' הולך שם בהמות שלא ברשות הבעלים לא מקרי מוזיק. מוס' ה"ה.

